

Název školy: Sportovní a podnikatelská střední škola, s.r.o.
Název vyučovacího předmětu: **Základy společenských věd**
Celková hodinová dotace: **8 hodin**
Platnost učební osnovy: **od 1.9.2025, počínaje 1. ročníkem**

Pojetí vyučovacího předmětu

Obecný cíl vyučovacího předmětu

Cílem předmětu základy společenských věd je poskytnout žákům efektivní metody ke zvládnutí studia, seznámit žáky se základy vybraných společenských oborů důležitých pro jejich orientaci v sociálních, politických, estetických, etických a sociologických otázkách a vede je k porozumění vzájemných vztahů mezi jedincem a společností v duchu demokracie, spravedlnosti, svobody a humanity.

Předmět neopomíná ani problematiku intimního života žáků, jejich ochranu před nežádoucími jevy ve společnosti a uvědomění si vlastního JA. Tím se výuka podílí na mravním, občanském, a intelektuálním rozvoji žáků, uceluje jejich všeobecné vzdělání a pomáhá v životní praxi.

Výuka směřuje k integraci a systematizaci poznatků a k jejich propojování do uceleného názoru na svět – přírodu, společnost, na člověka a jeho postavení ve světě a společnosti. Jejím smyslem je umožnit žákům, aby si tento názor sami vytvářeli.

Charakteristika učiva

Učební osnova je zpracována pro vyučování v rozsahu: pro všechny ročníky v rozsahu 2 vyučovací hodiny týdně. Tematické celky předmětu a jejich obsah jsou určeny s přihlédnutím k obsahu předmětů odborné složky vzdělávání a k požadavkům zkoušek společné části maturitní zkoušky.

Učivo bylo vybráno z následujících oblastí vzdělávání RVP: společenskovední vzdělávání, estetické vzdělávání, vzdělávání pro zdraví, sociologie a právní nauky.

Předmět v sobě zahrnuje několik navzájem propojených složek: péče o zdraví, prevence sociálně patologických jevů, kultura, člověk v lidské společnosti, člověk jako občan, člověk a právo, člověk a svět.

Jako celek je prostředkem především k rozvoji klíčových kompetencí ve výuce, při získávání základních znalostí z oblasti vybraných společenských věd a jejich využití v občanském životě.

Získávání praktických dovedností v rámci projektu fiktivní firmy, kdy si simulují založení vlastní firmy. Řídit se v občanském životě a při výkonu praktických činností normami společenského chování, důsledně je dodržovat a dále je prosazovat.

Znalosti v oblasti politiky, politologie a teorie státu a práva objasňuje podstatu demokratické společnosti, důležitost občanské angažovanosti, základ podnikatelského práva. Učí žáka rozumět politice, zapojit se do politického rozhodování na regionální úrovni a založení malého podniku.

Směřování výuky v oblasti citů, postojů, hodnot a preferencí

Výuka předmětu základy společenských věd směřuje k tomu, aby žáci:

- jednali odpovědně a přijímali odpovědnost za svá rozhodnutí;
- cítili potřebu občanské aktivity, vážili si demokracie a svobody a usilovali o její zachování a prohlubování;

- kriticky posuzovali skutečnost kolem sebe, přemýšleli o ní;
- nenechali sebou manipulovat masovými sdělovacími prostředky;
- vyjadřovali se kultivovaně písemnou i ústní formou;
- uznávali, že lidský život je vysokou hodnotou, a proto si jej vážili a chránili jej;
- pochopili nutnost integrace ČR do mezinárodních organizací;
- dokázali se orientovat v našem polickém systému;
- zapojili se do polického života v regionálním měřítku;
- byli kriticky tolerantní vůči jiným kulturám, náboženským a pochopili základy sociologie.

Výuková strategie (pojetí výuky)

Při výuce budou použity následující metody a formy práce: výklad učitele a řízený dialog, samostatná práce individuální a kolektivní, řešení praktických otázek osobního i občanského života žáků. Získávání informací z různých informačních zdrojů – verbální texty (např. denní tisk, právní dokumenty), ikonické texty (např. obrazový materiál, mapy, grafy, schémata), texty kombinované (např. film). Používána je i výpočetní technika.

Žáci se učí kritickému hodnocení informací, jejich třídění, výběru a hodnocení. Ve výuce jsou použity různé aktivizující vyučovací strategie včetně praktických cvičení a besed s odborníky.

Hodnocení výsledků žáků

Při hodnocení v předmětu základy společenských věd je kladen především důraz na průběžné hodnocení v hodinách při ústním zkoušení za dosaženou úroveň znalostí, za schopnost aplikovat teoretické znalosti na konkrétních příkladech, za řešení konkrétních situačních problémů podle vlastního zadání formou referátů, za schopnost kultivovaného, formálně i odborně správného vyjadřování. Žák se naučí diskutovat o problému, vhodně argumentovat a svůj názor obhajovat. Hodnocena je také aktivita při výuce a orientace v současném dění. Součástí každého tematického celku je souhrnné písemné prověření znalostí.

V případě nácviku praktických dovedností je žák hodnocen za kvalitu a způsob provedení dané činnosti. Žák se učí pracovat s různými informačními zdroji. Hodnotí se také schopnost práce s konkrétními informacemi – vyhledávání zdrojů, jejich zhodnocení, zpracování a použití.

Hodnocení žáka učitelem bude doplňováno sebehodnocením zkoušeného žáka i hodnocením ze strany jeho spolužáků. Konečnou klasifikaci určí učitel.

Kritéria hodnocení jsou dána klíčovými kompetencemi a klasifikačním řádem.

Přínos k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák by měl umět:

- vyjadřovat se v mluveném i psaném projevu formálně i odborně správně;
- uvědomovat si potřebu aktivního zapojení do života občanské společnosti, znát svá občanská práva a povinnosti;
- vážit si demokratických hodnot a jednat v souladu s nimi;
- být tolerantní ke spoluobčanům rozdílného vyznání, politickým názorům, životního způsobu;
- odmítat nechat sebou manipulovat;
- jednat tak, aby chránili zdraví své i druhých;

- odsuzovat předsudečné jednání, projevy rasismu, intolerance, nacionalismu, xenofobie;
- chránit a cílevědomě zlepšovat životní prostředí ve svém nejbližším okolí;
- vážit si lidské práce a svévolně neničili její výsledky.

Kompetence k řešení problémů

Žák bude veden k:

- nacházení prostředků a způsobů ke splnění úkolů (aktivit);
- aplikaci získané vědomosti, zkušenosti, dovednosti;
- získávání informace z otevřených zdrojů;
- plánování svojí činnosti;
- kritickému hodnocení používané informace.

Komunikativní kompetence

Žák by měl umět:

- rozebrat a interpretovat text;
- aktivně se účastnit diskuzí;
- dokázat obhájit přiměřeným způsobem své postoje;
- kriticky hodnotit získané informace, orientovat se v jejich rozdílné informační hodnotě;
- formulovat své názory a postoje;
- formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle;
- vyjadřovat se v souladu se zásadami společenského chování;
- aktivně naslouchat (hodnotit verbální i neverbální složku komunikace);
- argumentovat;
- samostatně vytvářet písemný i ústní komunikát.

Personální a sociální kompetence

Žák by měl být schopen:

- vyhodnocovat dosažené výsledky a pokrok;
- přijímat hodnocení svých výsledků a adekvátně na ně reagovat;
- přijímat rady i kritiku;
- přijímat a odpovědně plnit svěřené úkoly;
- nepodléhat předsudkům a stereotypům v přístupu k jiným lidem;
- spoluvytvářet pravidla ve skupině a dodržovat je;
- přijímat a poskytovat pomoc;
- aktivně se podílet na životě skupiny;
- respektovat názor druhých;
- uznat vlastní chybu a omluvit se za ni.

Občanská kompetence a kulturní povědomí

Žák bude veden k:

- zodpovědnosti za své chování k sobě samému a ke skupině;
- plnění povinností a uplatňování svých práv;
- prohlubování schopnosti empatie;
- uvědomování si kulturních hodnot evropského kulturního prostoru a jejich ochraně;
- respektu a toleranci vůči ostatním kulturám.

Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám

U žáků bude rozvíjena:

- schopnost týmové práce;
- sebedůvěra, zdravé sebeprosazování, sebe prezentace;
- schopnost řešit běžné pracovní i mimopracovní problémy;
- schopnost využívat informačních a komunikačních technologií.

Digitální kompetence

V rámci společenskovedního vzdělávání rozvíjíme digitální kompetence žáků tím, že:

- vedeme žáky ke kritické práci s informačními zdroji a odpovědnosti při jejich vytváření;
- podporujeme žáky v zapojování se do společnosti a občanského života prostřednictvím digitálních technologií;
- seznamujeme žáky s digitálními službami státu, veřejné správy, územní samosprávy, komerčního i neziskového sektoru a vedeme je k jejich využívání v reálných nebo modelových situacích;
- vedeme žáky k posuzování přínosů a rizik digitalizace pro jedince, společnost, kvalitu života a životní prostředí;
- podporujeme utváření a rozvíjení etického a právního povědomí pro situace v digitálním prostředí;
- vedeme žáky k rozvíjení a uplatňování odpovědného chování a jednání v digitálním světě.

Učební předmět základy společenských věd přispívá k aplikaci zejména následujících průřezových témat:

Občan v demokratické společnosti:

- rozvoj vhodné míry zdravého sebevědomí, sebeodpovědnosti a schopnosti morálního úsudku;
- ochota angažovat se nejen pro vlastní prospěch, ale i ve veřejném zájmu a ve prospěch lidí v jiných zemích a na jiných kontinentech;
- úcta k člověku a boj proti xenofobii;
- úcta k hodnotám;
- rozvoj schopnosti vyhledávat informace a pracovat s nimi;
- orientace v masových médiích;
- rozvoj komunikačních a interpersonálních kompetencí.

Člověk a životní prostředí:

- chápání postavení člověka v přírodě a vlivy prostředí na jeho zdraví a život;
- osvojili si vědomí odpovědnosti za své zdraví;
- osvojili si základní principy šetrného a odpovědného přístupu k životnímu prostředí v osobním a profesním životě.

Informační a komunikační technologie:

- práce s internetem, vyhledávání potřebných informací.

Člověk a svět práce:

- vedení žáků k tomu, aby si uvědomovali zodpovědnost za vlastní život;
- vedení žáků k celoživotnímu učení a aktivnímu pracovnímu životu a k úspěšné kariéře;

- vyhledávání a posuzování informací o profesních záležitostech;
- verbální a neverbální komunikace v oblasti obchodu a podnikání;
- komunikace s potencionálními klienty;
- spoluutváření obrazu firmy na veřejnosti.

Mezipředmětové vztahy:

- dějepis;
- ekonomika a marketing;
- psychologie;
- hospodářský zeměpis;
- výpočetní technika.

Rozpis učiva – 1. ročník, základy společenských věd		
Výsledky vzdělávání a kompetence	Tematické celky	Hod. dotace
Žák: - vysvětlí nutnost existence lidských práv a svobod; - charakterizuje základní právní normy, které řeší problematiku lidských práv a svobod; - charakterizuje současnou českou společnost, její etnické a sociální složení; - vysvětlí význam péče o kulturní hodnoty, význam vědy a umění; - na příkladech demonstruje sociální nerovnost a chudobu ve vyspělých demokraciích, uvede postupy, jimiž lze částečně řešit sociální problémy; - na příkladech demonstruje porušování lidských práv a svobod a vysvětlí na jaké organizace je možno se obrátit s žádostí o nápravu; - vysvětlí význam solidarity a dobrých vztahů v komunitě; - analyzuje problémy multikulturního soužití, objasní a na příkladech vysvětlí příčiny migrace lidí v současnosti; - rozhodne, zda je v současnosti porušována rovnost pohlaví a navrhne možnosti nápravy; - vysvětlí nebezpečnost některých náboženských sekt a náboženského fundamentalismu v současném světě; - charakterizuje základní úkoly politologie; - na základě znalostí provede rozbor aktuálních politických situací; - vysvětlí podmínky vzniku státních útvarů,	1. Základy politologie - politika, politické ideologie.	8
	2. Co je to stát, jeho vznik a druhy států - stát, státy na počátku 21. století, různé typy států, český stát, státní občanství; - právo a spravedlnost a právní stát.	10
	3. Listina základních lidských práv a svobod - vznik a právní normy, které charakterizují základní lidská práva a svobody; - mezinárodní a národní organizace řešící problematiku lidských práv a svobod; - soužití národnostně různorodé společnosti; - rasy, etnika, národy a národnosti; - majorita a minorita ve společnosti; - multikulturní soužití a jeho problémy současnosti; - multikulturní soužití, migrace – příčiny a důsledky, migranti a azylanti; - postavení mužů a žen ve společnosti, generové problémy; - přehled světových náboženství; - víra a ateismus, náboženství a církve, náboženská hnutí, sekty, náboženský fundamentalismus.	10

provede rozbor základních druhů vzniku státních útvarů, na základě historických skutečností specifikuje vznik ČR; - vysvětlí pojem právo a právní stát; - rozliší demokratické a nedemokratické státní formy současnosti; - vysvětlí důležitosti ústavních zákonů ve společnosti; - vysvětlí politický systém ČR, strukturu veřejné správy; - rozhodne, na jaké orgány se může občan obrátit v případě stížností; - navrhne možnosti ochrany občanů v případě trestné činnosti, provede rozbor činnosti soudů, advokátů a notářů; - posoudí, jakým způsobem se občané mohou zapojit do místní samosprávy; - analyzuje informace získané z jednotlivých druhů masmedií, získané informace kriticky shrne a zobecní; - aplikuje znalosti společenského chování na konkrétní situace vznikající ve společnosti a profesní praxi; - charakterizuje současný politický systém, objasní způsob voleb do politických stran, provede rozbor jednotlivých volebních systémů; - navrhne způsob občanské participace v místní a krajské samosprávě, prokáže její důležitost pro občanskou společnost; - vysvětlí nutnost soužití obyvatel různých národností a vzájemného poznávání; - prokáže nebezpečnost teroru a terorismu v současné společnosti; - charakterizuje současný politický systém, objasní způsob voleb do politických stran, provede rozbor jednotlivých volebních systémů; - navrhne způsob občanské participace v místní a krajské samosprávě, prokáže její důležitost pro občanskou společnost; - vysvětlí nutnost soužití obyvatel různých národností a vzájemného poznávání.	4. Ústava ČR - politický systém ČR, struktura veřejné správy, obecní a krajská samospráva; - soustava soudů v ČR; - úkoly soudů, notářů a advokátů; - právní řád, právní ochrana občanů, právní vztahy; - základní lidská práva a svobody, svobodný přístup k informacím, masová media a jejich funkce; - nutnost soustavné analýzy mediálních informací, využití potenciálu medií.	20
	5. Sociologie - pojem a základní směry sociologie; - metody sociologického výzkumu, na jednoduchém příkladu vysvětlit jejich rozdíl; - sociální pozice a role; - sociální skupiny a postavení rodiny v současné společnosti.	8
	6. Politický systém ČR - politické strany, volební systémy a volby; - občanská participace, občanská společnost; - politický radikalismus a extremismus; - současná česká extremistická scéna a její symbolika, mládež a extremismus; - teror a terorismus.	8
	7. Systemizace učiva, opakování, hodnocení	4

Rozpis učiva – 2. ročník, základy společenských věd

Výsledky vzdělávání a kompetence	Tematické celky	Hod. dotace
Žák: - vysvětlí nutnost začlenění ČR do mezinárodních organizací; - vysvětlí pojem právo, právní stát a uvede příklady právní ochrany a právních vztahů; - vysvětlí a prokáže vzájemný vztah mezi jednotlivými částmi ČR právního systému; - popíše práva a povinnosti mezi dětmi a rodiči, mezi manželi, rozhodne, kde může získat informace v případě řešení rodinných neshod; - vysvětlí správný postup občanů při jednání se státními orgány; - navrhne správný postup při řešení konkrétních situací; - navrhne vhodné postupy jednání, stane-li se obětí nebo svědkem protiprávního jednání; - shrne pravomoci orgánů státní správy a nestátních institucí, v případě kriminality páchané na mladistvých nebo mladistvými; - pochopí základní právní pojmy; - vysvětlí jednotlivé druhy živnostenského oprávnění; - vysvětlí, jaké jsou podmínky pro získání živnostenského oprávnění a podnikání v rámci OSVČ; - dokáže zpracovat základní dokumentaci potřebnou pro založení vlastní firmy.	1. Člověk a svět (Evropská unie) - vznik, založení a vstup ČR do EU; - instituce EU a jejich pravomoci; - členství ČR v dalších mezinárodních institucích.	6
	2. Základy právní soustavy ČR - členění ČR právního systému; - rodinné právo; - správní právo; - trestní právo – trestní odpovědnost, tresty a ochranná opatření, orgány činné v tr. řízení; - kriminalita páchaná na dětech a mladistvých, kriminalita páchaná mladistvými.	22
	3. Úvod do problematiky podnikatelského práva - teorie a základní právní podnikatelská terminologie.	10
	4. Podnikání podle Živnostenského zákoníku - charakteristika podnikání a podnikatele podle ŽZ, dělení živností, podmínky pro udělení živností, odpovědný zástupce, provozovny, zánik živnosti.	20
	5. Systemizace učiva, opakování, hodnocení	8

Rozpis učiva – 3. ročník, základy společenských věd

Výsledky vzdělávání a kompetence	Tematické celky	Hod. dotace
Žák: - formuluje základní právní pojmy a dokáže je správně interpretovat; - na příkladech demonstruje rozdíly podnikání FO a PO; - rozlišuje právní formy podnikání a dovede charakterizovat jejich základní znaky; - posoudí vhodné právní formy podnikání ve svém oboru; - na příkladu navrhne postup založení vybrané obchodní společnosti; - vysvětlí rozdíly, výhody a nevýhody jednotlivých typů obchodních korporací; - na příkladu navrhne nejvýhodnější typ obchodní korporace pro konkrétní způsob podnikání; - shrne základní povinnosti podnikatele vůči státu; - vysvětlí co je občanské právo a dělení OZ; - vysvětlí problematiku vzniku, změny, zajištění a zániku smluvního vztahu; - na konkrétním případě rozhodne, jak řešit odpovědnost za vady; - vysvětlí podmínky a postupy reklamace zboží; - na příkladech navrhne postup při vyřizování reklamací; - pracuje s příslušnými právními normami; - zvládá komunikaci se zákazníkem při případných stížnostech a reklamách zboží v souladu firemními směrnici a právními předpisy české republiky.	1. Podnikání podle Zákona o obchodních korporacích - charakteristika podniku a podnikání podle zákona o obchodních korporacích, dělení obchodních společností podle zákona o obchodních korporacích; - V.O.S.; - K.S.; - S.R.O.; - A.S.; - Družstva; - charakteristika, obsah společenské smlouvy, orgány, výhody- nevýhody.	14
	2. Občanské právo - pojem, dělení OZ, druhy vlastnictví, duševní vlastnictví, ochrana vlastnictví, společné jmění manželů, zánik vlastnictví.	10
	3. Závazkové právo - vznik smluvního vztahu, změna smluvního vztahu, zajištění smluvního vztahu, zánik smluvního vztahu; - druhy pojmenovaných obchodních smluv.	10
	4. Ochrana spotřebitele - aktuální právní předpisy týkající se ochrany spotřebitele a reklamace zakoupeného zboží nebo služby.	8
	5. Systemizace učiva, opakování, hodnocení	4

Rozpis učiva – 4. ročník, základy společenských věd

Výsledky vzdělávání a kompetence	Tematické celky	Hod. dotace
Žák: - pracuje s příslušnými právními normami; - vysvětlí náležitosti jednotlivých typů smluv; - navrhne podle zadání příslušný typ smlouvy; - na příkladu rozhodne o možnosti odstoupení od smlouvy; - na příkladu popíše základní způsoby získávání zaměstnanců; - určí kritéria pro výběr zaměstnanců; - charakterizuje jednotlivé metody hodnocení zaměstnanců; - vysvětlí základní úkoly pracovního práva a jeho funkce v tržním hospodářství; - objasní nutnost jednotného postupu při zaměstnávání cizinců v rámci EU; - objasní co je pracovní poměr; - objasní postavení zaměstnance a zaměstnavatele; - provede rozbor jejich vzájemných práv a povinností; - vysvětlí druhy pracovních poměrů - navrhne nejvhodnější druh pracovního	1. Kupní smlouva - vznik, formy, podstatné a nepodstatné náležitosti, zánik.	4
	2. Smlouva o dílo - vznik, formy, podstatné a nepodstatné náležitosti, zánik.	4
	3. Smlouva nájemní - vznik, formy, podstatné a nepodstatné náležitosti, zánik, zpracování smlouvy.	4
	4. Smlouva o koupi najaté věci - vznik, formy, podstatné a nepodstatné náležitosti, zánik.	4
	5. Smlouva zasilatelská - vznik, formy, podstatné a nepodstatné náležitosti, zánik.	4
	6. Smlouvy o dopravě - vznik, formy, podstatné a nepodstatné náležitosti, zánik.	4
	7. Smlouva o půjčce a úvěru - vznik, formy, podstatné a nepodstatné náležitosti, zánik.	4

poměru; - demonstruje příklady pracovní smlouvy uzavřené s různým obsahem; - demonstruje příklady ukončení pracovního poměru; - dokáže navrhnout dokumentaci potřebnou k ukončení pracovního poměru; - rozhodne za jakých podmínek je vhodnější vedlejší poměr; - vysvětlí problematiku odměňování; - stanoví přestávky v práci a vysvětlí problematiku volna mezi směny; - specifikuje základní druhy dovolené; - prokáže znalost zvláštních pracovních podmínek žen a mladistvých a dokáže je zdůvodnit; - vysvětlí základní úkoly a povinnosti organizace a zaměstnance při zajišťování BOZP; - zdůvodní úlohu státního odborného dozoru nad BOZP; - uvede základní bezpečnostní požadavky při práci na počítači a dbá jejich dodržování; - poskytne PP při úrazu na pracovišti; - uvede povinnosti zaměstnance i zaměstnavatele v případě pracovního úrazu; - vysvětlí obecné podmínky odpovědnosti za vady; - na příkladu rozhodne o zavinění a náhradě škody; - stanoví maximální výši náhrady škody dle právních norem.	8. Zabezpečení hlavní činnosti lidskými zdroji, pracovně právní vztahy - zjištění a plánování potřeby zaměstnanců; - získávání a výběr zaměstnanců; - hodnocení zaměstnanců; - Národní soustava povolání ; - základní pojmy, pracovně právní vztahy; - pracovní poměr, druhy, vznik změna, zánik, vedlejší zaměstnání; - odměňování zaměstnanců, přestávky v práci, dovolené; - zvláštní podmínky práce žen a mladistvých; - bezpečnost a ochrana zdraví při práci, obecné zásady bezpečnosti práce při výuce; - obecná odpovědnost za školy v pracovně - právních vztazích, odpovědnost za škody zaměstnance a zaměstnavatele. 9. Příprava a opakování k maturitě z oblasti základy společenských věd	15 13
--	---	---------------------